

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בית נאמן

שבוע פרשת מטות-מסעי התש"ע

נושאי השיעור:

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ניתן לשמוע
את שיעורי של
מרן זצוק"ל
בערוץ קול ברמה.
או ב'קו' בית נאמן:
079-9270505

הולך סובב על דברי מרנא רבי יוסף חיים זצ"ל (בא"ח ש"ב פרשת מטות).

א. ההבדל בין הגעלה לטבילה בחצי כלי. ב. על טבילת כלי או כלי? ג. בירך על כלי יחיד בלשון רבים "כלים", ולהפך. ד. טבילת ידות הכלים. ה. הורדת תוויות ומדבקות מהכלים. ו. הטבלת מִכְלֵי זכוכית גדולים העשויים לשימור היין. ז. טבילת כלי קריסטל. ח. טבילת כלי חרסינה. ט. מתי אומרים סב"ל? ומדוע? י. חביות גדולות מחרסינה. יא. מה עושים עם כלים חשמליים שטעונים טבילה? יב. באיזה אופן יחזיק הכלי בשעת הטבילה? יג. גיל המטביל. יד. צדיקים שמכירים ברוח"ק אם הכלי טבול. טו. איזה תשמיש כלי קובע חיוב טבילה. **חדושים וביאורים בפרשת השבוע.** טז. אלמלי התורה, אין טעם להילחם בארץ ישראל. יז. חודשיים מאסר למי שמשקר. יח. חשבונות הקץ' אמת, אך לא היו ראויים. יט. לשבת אחרי הצהריים, ולקרוא תיקון חצות. כ. אנחנו משתדלים התוצאות מה' יתברך. כא. "אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח". כב. כתנאי בגוב"ר. כג. פסוקים שמתחילים בנו"ן ומסתיימים בנו"ן.

ידות הכלים והורדת תוויות

ג. **וצריך להטביל גם ידות הכלים**, לא רק הכלי בעצמו, אלא גם הידיים שלו - הידיים שלו.³ ואבא ע"ה היה מקפיד להוריד את התוויות, אם מחובר להם איזה נייר או משהו, לפני שאדם מטביל יוריד אותם, ישטוף את זה במים, ויוריד את זה שלא יהיה חציצה. צריך להוריד את הנייר שדבוק לכלי. אבא היה מקפיד על זה, יכול להיות שאפשר למצוא היתר שזה כמו חלק מהכלי, וזה לא חציצה. אם הוא רוצה להשתמש בזה, יכול להיות שאין בזה קפידא כל כך, מה אכפת לו שיישאר? אבל אבא היה מקפיד כשהיה נותן לתלמידים כלים להטביל, היה אומר להם: תורידו את כל התוויות. (לכן אמרתי שהוא היה מקפיד, לא אמרתי את זה מההלכה, יכול להיות אדם שלא אכפת לו שיישאר על הכלי הדבר הזה).

מכלי זכוכית גדולים לשימור היין

ד. [הלכה ה'] **כלים אלו שצריכים טבילה אפילו אין שותים בהם ואין מבשלים בהם רק מכניסים בהם יין לקיום כמו צלוחיות גדולות שקוראים בערבית "קראריב"** (מה זה? הכוונה מִכְלֵי זכוכית גדולים לנוזלים) **צריך לברך על טבילתם.** יש בזה מחלוקת אחרונים, והמנהג לברך על טבילתם, ככה אומר הרב כאן - **כמו שכתב הרב בית דוד**⁴ (סי"ב). **לעומתו הרב בית יהודה** - רבי יהודה עייאש שהיה אחריו⁵ - **חולק** (בס"ג) ואומר שלא צריך להטביל אותם כי זה לא כלי סעודה, זה כלים שאתה מכניס אותם לקיום, הרי זה חביות גדולות. ואפילו הכי **הרב חיד"א** (בשוריר ברכה סי' ק"כ סק"א) **דעתו כמו בית דוד וכתב עליו: והביא ראיות לדבריו.** יש כלל בהחיד"א (שו"ת חיים שאל ח"א ר"ס ח'), הוא אומר אם אני מביא דעות של חכמים ולא אמרתי "וכן דעתי נוטה" אין פירושו שאני מסכים לו, אלא אני עוד לא עיינתי, רק מצאתי דבר חידוש והבאתי אותו שניעין ונראה. אמר יש מקשים עלי, אבל אני רק הבאתי ואספתי בלבד. אבל כאן החיד"א אמר

3. היום אומרים "ידיעות", אבל כאן [בבן איש חי] כתוב 'דות', הראשונים אמרו 'דות הכלי', לא אמרו 'ידיעות', 'ידי' זו מלה חדשה, כל דבר עושים לו מלה. למשל, בגמרא כתוב 'חנוכה', הדור אומרים 'חנוכיה'. למה? כי 'חנוכה' זה החג, ואילו הכלי שמדליקים בו זה 'חנוכיה'. זו המצאה של הדור החדש.

4. זה חכם מחכמי סאלוניקי לפני שלש מאות שנה. ספרו [על אה"ע וח"מ] נדפס בשנת תק"ו [ועל א"ח ויד' בשנת תצ"ד] אחרי פטירתו. והוא היה רבו של הרב שלחן גבוה.

5. הוא היה רב באלג'יר, והעולם לא מכירים אותו. כל המנהגים בתנוס בנינים על הספר בית יהודה עייאש שהיה באלג'יר. ובסוף ימיו עלה לארץ ישראל. הרב חיד"א כתב הסכמה על אחד מספריו, ואמר: כל מי שיש לו שאלה "רבי יהודה פושטו אפילו בשוק". מה הכוונה? כתוב בגמרא (ברכות דף י"ט ע"ב) "אמר רב יהודה מי שמוצא כלאים בבגדו, פושט את הבגד אפילו בשוק". אז הוא לקח שתי מלים - "רבי יהודה פושטו" - פושט את השאלה - אפילו בשוק, כל שאלה ששואלים אותו הוא עונה מיד: הדין כך וכך.

ההבדל בין הגעלה לטבילה בחצי כלי

א. ¹ [בן איש חי שנה שניה פרשת מטות הלכות טבילת כלים הלכה ג'. **צריך להטביל כל הכלי שיכניסו כולו במים, ולא יסא ממנו חוץ למים אפילו כל שהוא.** ואם הכלי גדול, לגבי דין הגעלת כלים, אז הדין הוא שיטביל חצי כלי, ואחר כך את החצי השני. אבל לגבי דין טבילת כלים לא אומרים את זה. למה? אומר הרב חכמת אדם (כלל ע"ג אות ט"ז) שיש הבדל ביניהם, בהגעלת כלים רוצים שהטעם של האוכל יצא מהכלי, ולכן מגעילים אותו, וככה הטעם של האוכל יוצא מהכלי. (פעם היו ממש מרגישים טעם של אוכל שהכינו בכלי), הכלים שלנו היום הרבה יותר טובים משל פעם, הכלי כמעט לא בולע. תנסה, תקח כלי, תשטוף אותו טוב, ואחר כך תאכל בו, אתה לא תרגיש את הטעם של הראשון. אבל ככה היה פעם, והיום אי אפשר להתיר בלי הגעלה, זה הדין, לא כל אחד יעשה לו דינים חדשים). אז כשאתה מפליט מהכלי, אם הפלטת חצי, נשאר החצי השני בלוע, תעשה עוד פעם הגעלה בחצי השני וזה יצא (שו"ע א"ח סי' תנ"א סעיף י"א). אבל כאן זה בגלל טומאה וטהרה, אין כאן דבר שבלוע, הרי אפילו כלים חדשים שאתה קונה מגוי צריכים טבילה כי יש כאן טומאה. אז אם אתה מטביל חצי כלי, בחצי הזה הלכה הטומאה, אבל בחצי השני עדיין יש טומאה, והטומאה חוזרת ומתפשטת עוד פעם, לכן אין אפשרות אלא להטביל את כל הכלי כולו בפעם אחת.

על טבילת כלי או כלי?

ב. [הלכה ד'] **בין כלי מתכות, בין כלי זכוכית, בשעה שמטבילים בדרך קודם טבילה אשר קדשנו במצוותיו וצונו על טבילת כלים**, ואם מטביל כלי אחד **יברך על טבילת כלי**. והמלה "כלי" הכ"ף בסגול - כלי, ולא בשוא - כלי. למה? כשאתה מגיע לסוף פסוק אתה אומר "כלי", אבל "כלי" זה באמצע הדברים. כמו: "וכל הכלי אשר ישב עליו" (יש פסוק כזה בויקרא ט"ז, ד'), אבל "ונתן עליו מים חיים אל כלי" (במדבר י"ט, ט"ז), הכ"ף בסגול ומלעיל. לכן פה כשאתה אומר "על טבילת כלי" זה מלעיל - "כלי", לא אומרים "על טבילת כלי". **ובדיעבד אם בירך על כלי אחד "על טבילת כלים" יצא, דמפרשינו מילתא על כלים דעלמא קאי** - הוא ציוה אותנו על כל הכלים, ואני יש לי כלי אחד ואני מטביל אותו, לכן אם אדם ברך על כלי יחיד ואמר "כלים" יצא. **והוא הדין להיפך**, אם בירך על הרבה כלים "כלי" יצא, כי על כל כלי יש מצווה להטביל, לכן מותר לומר [ויוצא בדיעבד] "כלי" במקום "כלים", ו"כלים" במקום "כלי".

1. שיעור זה נוסד ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל בשבוע פרשת מטות-מסעי התש"ע בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית, והיות שההקלטה מתחילה מאמצע הדברים, הוצרכנו להוסיף כמה משפטים להבהרת הענין בסוגריים מרובעים. **המערכת.**
2. מכאן ראינו גם כן שאומרים "הגפן". יש טוענים לא, הברכה עוד לא נגמרה עד שיענו אמר, לכן "הגפן" זה לא סוף משפט, אבל אם ככה נגיד פה "על טבילת כלי", ומפורסם בכל הסידורים "טבילת כלי".

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	19:06	20:20 20:58
ת"א:	19:23	20:23 20:55
חיפה:	19:14	20:24 20:56
ב"ש:	19:21	20:20 20:54

חרס אל תברך, ויש אומרים כיון שזה מצופה בזכוית תברך, לכן יטביל בלי ברכה, ואם יש לו כלים אחרים, יטביל אותם בברכה ויכוון גם על זה.

חביות גדולות מחרסינה

ח. [הלכה ח'] מאחר שיש מחלוקת בכלי חרס המצופים, לכן חביות גדולות שהם כלי חרס המצופים, כלומר תרתי לטיבותא, גם גדולות וגם כלי חרס מצופים, נוהגים פה עירנו שלא להטביל אותם כלל, כי יש טירחא גדולה בטבילתם - קשה להטבילם. והרב שלחן גבוה (בהלכות פסח סי' תנ"א) נתן עצה שיתנמנה לגוי וישאל אותם ממנו. תאמר לו: קח את זה מתנה, ואחר כך תשאל לי אותם, ותשאל אותם לתמיד. יש אומרים שהעצה הזאת לא טובה, כי אם אתה משאל אותם לתמיד, ממילא ביטלת את המתנה. איך נתת לו את המתנה ולקחת אותה? אבל בכל זאת נוהגים כך בשעת הדחק. למשל, אם יש לו כלים ששכח להטביל אותם בערב שבת, והוא צריך אותם בשבת. מרן במקום אחד - באורח חיים סימן שכ"ג (סעיף ז') - אומר שמוותר להטביל אותם בשבת, ויש אומרים שאסור, אבל "סתם ויש הלכה כסתם". ובירור דעה אמר (סי' ק"כ סעיף ט"ז) עצה טובה - שגם באורח חיים אמר אותה, (אבל שם באורח חיים אמר רק ש"ראש שמים יצא את כולם") שיתן אותם מתנה לגוי, הם נחשבים כמו של הגוי, ואחר כך ישאל אותם ממנו בחזרה.⁷

כלים חשמליים

ט. יש בעיה בכלים חשמליים כשאדם רוצה להטביל אותם, מה יעשה? יש כל מיני עצות. אחת העצות שיתן לגוי. אבל יש עצה מחוכמת בספר טבילת כלים של הרב צבי כהן (נדמה לי) בשם הרב אלישיב שאמר שאם זה כלי מסובך, לא כל אחד יכול לפרק אותו, רק חשמלאי יכול לפרק אותו. אז תן אותו לחשמלאי יהודי שיפרק אותו בצורה שאתה לא יכול להחזיר אותו, ואחרי שפירק אותו כבר, והוא לא כלי, והוא חוזר ומחבר אותו, אז נמצא שהכלי נעשה מחדש ע"י יהודי. אחר כך אמר הרב זכאי בספרו הבית היהודי (ח"ט עמ' 279) שבדקנו וראינו שאפשר להטביל כלי חשמלי במים, אין שום בעיה, רק לא ישתמש בו יומיים שלשה עד שיתייבש. הרבה פעמים שוטפים את הבית מלמעלה ומלמטה, "מכף רגל ועד ראש", פתאום החשמל ברח, אתה מדליק חוזר ונופל, מדליק וחוזר ונופל, אין חשמל, מה עושים? סבלנות. תחכה שעה-שעתיים, המים מתייבשים, והחשמל דולק בשקט. אז אותו דבר גם פה, אל תפחד מקצר, תשאיר אותו עד שיתייבש, בדקו את זה וראו את זה. אז יש לנו שתי עצות, לא כל אחד יש לו גוי על ידו [שיקח וישאל, תאמר לו]: אני אתן לך מתנה את המיקסר, הוא ישמח... יאמר לו היהודי: עכשיו תן לי בחזרה, הגוי יאמר לו: נו, מה אתה עושה?...

יאחז ברפיון וילחלח ידי

י. [הלכה ט'] יאחז הכלי ברפיון בשעת טבילה, ולתחילה ילחלח ידי במי המקוה לפני כן, הרי הוא חייב לתפוס בכלי, אחרת יטבע לו במקוה, אז כשאתה תופס בכלי, במקום של היד לא נכנסים בו המים, אז מה יעשה? יתפוס אותו ברפיון, או יותר טוב שילחלח ידי תחלה במי המקוה עצמו. ועם כל זה יזהר שלא ידחוק ידי הרבה - לא יתפוס כל כך חזק.

גיל המטביל

יא. מי שמטביל צריך להיות גדול בן שלוש עשרה שנה ויום אחד, לא צריך לבדוק שתי שערות, אם הוא בגיל שלוש עשרה שנה יש לנו חזקה דרבא (בגדה דף מ"ו ע"א), אבל קטן אין מאמינים לו אפילו על כלי זכוכית שהם דרבנן, וכלי חרס מצופים. לא מאמינים לקטן עד שיהיה בן שלוש עשרה. ואם קטן מטביל ליד הגדול, נראה שאין איסור, העיקר שהכלי יהיה מוטביל, זה הכל. אם הכלי מוטביל - מוטביל.

טביעות עינא בכלים

יב. היו חכמים שהיו מסתכלים על הכלי ויודעים אם הוא מוטביל או לא. הרב מונק פעם כתב לי איך הם היו יודעים. היו מסתכלים על הכלי ומציירים בשכלם

7. שאלה מהקהל: אבל אם הוא שואל אותם מהגוי ואחר כך ימות, הוא צריך להחזיר ליורשים של הגוי, זה גזל הגוי. ואמר לו מרן זצ"ל: מרן לא אמר להחזיר. חזר השואל ואמר: מרן דיבר על שבת. אמר לו מרן זצ"ל: ואחרי שבת מה יהיה? יאמר לגוי תחזיר לי? יתן לו כסף עבורם? די לו מה שהוא שילם עבורם... ושאל שואל אחר: ומה יקרה שישבר הכלי? ואמר מרן זצ"ל: זה כמו מכירת חמץ, הגוי יודע שזה רק בשביל שהיהודי וכל להשתמש בזה.

"והביא ראיות לדבריו". ולומד מזה הבן איש חי שהרב חיד"א מסכים לדעת בית דוד שצריכים להטביל את הכלים הגדולים האלה. וכן המנהג בבגדד. איך אתה יודע? כי הסבא של הבן איש חי ע"ה רבנו משה חיים ככה היה דורש בכל שנה בשבת הגדול, וכן נהג אחריו עטרת ראשי אדוני אבי בדרוש שבת הגדול. אביו של הבן איש חי לא ידוע שהיה פוסק, היה מקובל הרבה, והיה בעל חסד מיוחד⁶, אבל גם הוא היה דורש. היה להם חזקה בשבת הגדול ועוד שלוש שבתות בשנה שהם היו הדורשים, והיו דורשים שגם כלים גדולים צריכים טבילה עם ברכה (זה החידוש, שזה עם ברכה).

כלי קריסטל

ה. [הלכה ו'] גם כלים של בלור? קריסטל. 'בלאר' זה זכוכית, אבל הוא כבר הזכיר את זה למעלה (הלכה ב'), מה החידוש? שכאן זה כלים מיוחדים - 'קריסטל'. פעם - לפני ארבעים ושמונה שנים - שמעתי דבר יפה. למדנו בגמרא (סוטה דף מ"ח ע"ב) משהרב בית המקדש בטלה זכוכית לבנה. זכוכית זה דבר יקר מאד, אבל מה היוקר שלה? זו זכוכית. אז אמרו שפעם לא ידעו לייצר זכוכית, ולכן זה היה דבר חשוב. ככה כתוב באיוב (כ"ה י"ז) "לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז". בא רבי אליהו ענקרי (שיהיה בריא) ואמר לנו: לא, יש זכוכית מיוחדת. הזכוכית שלנו היא לא לבנה, הגמרא אומרת 'זכוכית לבנה', ופירושה שהזכוכית גופה לבנה, זה קריסטל. ו'קריסטל' זה באמת יקר עד היום הזה. אז ה'בלור' כאן, מתרגמים פה קריסטל. והוא צריך טבילה כמו זכוכית שקוראים גזי - זכוכית רגילה וזכוכית טובה שניהם אותו דבר. כי באירופה מתיכים כל הכלים האלה של הבלור של הקריסטל כמו זכוכית, ולכן דינו כמו זכוכית של הגמרא, זה אותו סוג של זכוכית רק שזה יותר משופה.

כלי חרסינה

ו. [הלכה ז'] כלי חרס המצופים דהיינו אלה שנקראים חרסינה, בין אלה שבאים מאירופה, בין אותם מצופים שעושים פה עירנו, מטביל אותם בלי ברכה, אף על פי שהם מצופים מבית ומבחוץ. לכאורה טביל אותם עם ברכה, אבל יש מחלוקת בזה, יש אומרים גוף הכלי הוא חרס וזה רק ציפוי בעלמא, לכן מטביל אותם בלי ברכה. ואם יש לו כלי אחר שטעון ברכה בודאי, יטביל אותם עמו ביחד, שהברכה תועיל גם לזה וגם לזה. תמיד אדם צריך להימנע מספק ברכות.

מתי אומרים סב"ל? ומדוע?

ז. יש כמה דברים מיוחדים לגבי ברכות, אם מרן פוסק למשל לברך, ויש שתי דעות שסוברים לא לברך - לא מברכים. לכאורה למה לא מברכים, הרי קיבלנו הוראות מרן בכל מקום? אלא בגלל שברכות אינם מעכבות, אם אדם עשה את המצווה בלי ברכה, מן הדין יצא ידי חובתו. ככה הרמב"ם אומר (פ"א מהלכות תמידין ומוספין הלכה כ"ה), שאם אדם ספר את העומר בלי ברכה יצא. ומאידך, אם אתה מברך ואתה לא צריך לברך יש כאן עניין של "לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא" (שמות ז'). לפי דעה אחת זה ממש מדאורייתא, על ברכה שאינה צריכה עובר בלאו דאורייתא, ככה אומרים בדעת הרמב"ם (פ"א מהלכות ברכות ה"טז), ודעת מרן (סי' רט"ו ס"ד). וככה דעת הרב חיד"א בדעתם (ברכ"ס סי' מ"ו סק"ו). ויש אומרים לא, יש מקומות לכאן ומקומות לכאן (עיין בשו"ת בית נאמן ח"א חא"ח סי' כ"א). דעת רבנו תם בתוספות ראש השנה (דף ל"ג ע"א) שברכה שאינה צריכה זה רק מדרבנן, ויש קצת רמז לדבריו, הגמרא אומרת (בברכות דף ל"ג ע"א) "כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא את שם ה' אלקיך". למה לא אמר "עובר בלא תשא"? משמע שזה רק מדרבנן. לכן מצד אחד אם לא ברכת, את המצווה קיימת. ומצד שני, אם תברך שלא כדין, אתה עובר בברכה שאינה צריכה, לכן בכל ספק לא מברכים. מתי כן מברכים? אם הדעה שלא לברך היא דעת יחיד ממש, כלומר פוסק אחד לעומת כל הפוסקים, במקרה כזה מברכים, או במקרה שהמנהג לברך. לכן לגבי כלי חרס המצופים, יש אומרים כיון שזה

6. כל מוצאי שבת היה לובש בגדים כמו איזה ערבי, והולך. הוא יודע ומכיר את המשפחות העניות, ודופק עליהם. שואלים אותו: מי אתה? אומר להם: אליהו, וזורק להם כסף. אחר כך הולך למשפחה השניה אותו דבר, השלישית אותו דבר, הרביעית אותו דבר. שבוע הבא הולך למשפחות אחרות. הרי במוצאי שבת בא אליהו הנביא, אז אמרו כנראה אליהו הנביא הגיע. למחרת בעל המשפחה הולך למכולת, ואומר למוכר: כמה אני חייב לך? והמוכר מתפלל: מאיפה יש לך כסף? אומר לו: אתמול אליהו הנביא הגיע הביתה ונתן לנו כסף. והמוכר מתפלל: אליהו הנביא? איך הגיע אליכם? "אשרי מי שראה פניו בחלום". והוא אומר לו: לא בחלום, ראינו פניו בהקיץ ועוד נתן לנו כסף... אחר כך אליהו הנביא הולך לזה והולך לזה. בשבוע שנפטר נגמרו כל הכספים, אז הבינו שזו הכוונה אליהו... הוא לא שיקר, שמו אליהו - רבי אליהו חיים. אז זה אביו של הבן איש חי.

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת שולמית ברכה טובה תחיל בת הרבנית אסתר (חיה) לויזה ע"ה.

שם הוי"ה, אם רואים שם הוי"ה הולך טוב זה טבול, ואם לא זה לא טבול. אבל היה אחד מתחזה, הביאו לו כלי, אמר: זה לא טבול, זה לא בסדר, אני רואה ככה ברוח הקדש. אמרו בוא נראה, לקחו שני אברכים את הכלי, עשו סיבוב החזירו את הכלי, והוא אמר: עכשיו הוא טבול. אמרו לו: לא טבלנו אותו, אל תשקר... "לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול" (ברכות דף ט"ז ע"ב). אדם שבאמת צדיק, הוא יודע, לא כל אחד ואחד.

איזה תשמיש כלי קובע חיוב טבילה

יג. [הלכה י'] כלים שתשמישן לשפות עליהם קדירה, שקוראים מנצ"ב (חצובה), זה לא קדירה ממש, אלא שם עליו את הקדירה, אינו צריך טבילה. אבל כלים שצולים עליהם את המאכל עצמו טעונון טבילה. סכין של שחיטה, וכן סכין שמפצלין בה הטבחים בהמה וכו' יטביל אותם בלי ברכה. ולדעת הרב צבאן ע"ה בספרו נפש חיה (מערכת ט"ת אות א') כל כלי שאחרי שאתה משתמש בו עדיין צריך הכנה לאכילה, הוא לא צריך טבילה. למשל טוחנת של קפה, אחרי שטחנת בה את הקפה, אחר כך אתה יכול לאכול את הקפה? צריך לבשל אותו, ממילא עדיין זה "לפני דלפני", (אלא אם אחרי הטחינה אתה אוכל את זה, אבל בדרך כלל לא אוכלים רק אחרי בישול), רק כלי סעודה שעל ידי הכלי הזה אתה יכול לאכול ולשתות, רק הדבר הזה צריך טבילה. ולפי דבריו יוצא שסכין של שחיטה אינו צריך טבילה. יש מחמירים להטביל בלי ברכה, אבל הוא הוכיח שאין צריך. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

אלמלי התורה, אין טעם להילחם בארץ ישראל

יד. ⁶הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא ולעבדיך מקנה (במדבר ל"ב, ד'). הכוונה ולעבדיך יש מקנה. לכן - "אם מצאנו חן בעיניך, יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזתה, אל תעבירנו את הירדן" (שם פסוק ה'). הם אומרים "אל תעבירנו" כאילו משה רבנו עובר אתם, אבל אמרו ככה בלשון כבוד, בין אם אתה עובר, בין אם יהושע עובר, שנישאר פה. וכעס עליהם משה רבנו: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה" (שם פסוק ו'). יש כאלה שמשתמשים בפסוק הזה כנגד בני הישיבות - אחיכם הולכים למלחמה, ואתם יושבים ולומדים?! אבל זה לא נכון! הם לא יודעים שאלמלי התורה, לא היה שום טעם להילחם בארץ ישראל. חסר לנו איפה לגור? לא חסר. עובדה שיש למעלה ממאה ושבעים קצינים בארץ הזאת, שאחרי שגמרו את כל הקריירה שלהם, ירדו לחוף לארץ, ואמרו: בשביל מה להישאר פה? שמה נתפרנס יותר טוב, שמה אין לנו מלחמות, אין מילואים, אין צו גיוס ואין צו פיוס... יושבים שקטים. אתה לא יכול אף פעם להבין מה זו ארץ ישראל רק אם תלמד תורה. כל אלה שהתנתקו מן התורה, יצאו שמאלנים... מאיפה יצא הרע הזה - "המן הרע הזה" (אסתר ז', ו'), רע ראשי תיבות רם עמנואל - מאיפה יצא שמאלני כזה? כי הוא עזב את התורה, כי חינוכו אותם שהתורה חס ושלום ספר כמו כולם, בשעה שלהבדיל הערבים מחנכים אותם על הקוראן והג'אדה וקודם וכו', ככה זה. לכן הבעיה היא, אם אתה לא יודע להעריך תורה כמה היא שוה. ואיפה מעריכים את התורה? כשלומדים תורה! תורה לא לומדים ככה, תנ"ך יבש, אלא לומדים תנ"ך, ולומדים גמרא, ולומדים פוסקים, ולומדים הלכות.

אין עדיין יש פה לדבר על לומדי תורה?!

טו. זה מה שנותן מוטיבציה לחיילים להילחם! כאשר חייל נמצא בצער למי ילך? לרמטכ"ל שלו שיברך אותו?!... הוא ילך לרב ויבקש ממנו: תברך אותי, תבטיח לי. ככה אנשים עושים, והרבה פעמים הברכות מתקיימות בצורה מפליאה. עושים סעודת אמונים. פעם אשה אחת עשתה סעודה אמונים בשביל הבן שלה שנמצא במלחמת לבנון השנייה, ובאותה שעה שענו אמן, אמרו: כל האמונים האלה יהיו לזכות החייל פלוני. למחרת החייל טילפן לאמו ואמר לה: את יודעת אמא איזה נס קרה לי אתמול? אני פתחתי איזה מקום, ואני רואה מולי חמשה מחבלים, עד שאני אכין את הרובה אין לי כח, הם כבר מוכנים, זורקים עלי רימונים. אמרתי: אין מה לעשות, קראתי "שמע ישראל" וזהו. אבל הם זרקו רימונים, ודחפתי אותם בידי ככה, חזרו עליהם והרגו אותם! זה לא פלא! אמרה לו: באיזו שעה זה היה? התברר שזה היה בדיוק בשעה שהם ערכו סעודת אמונים להצלחתו. היום יש סיפורים כאלה לאלפים ולרבבות. הדור שלנו הוא דור של הסתרת פנים, לא רואים נסים גלויים, אבל נסים נסתרים יש כהנה וכהנה. ויש הרבה נסים שהם כמעט גלויים ממש, רק עיורים לא רוצים

8. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ בשבוע פרשת מטות-מסעי התש"ע בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית. המערכת.

להאמין. שלא יאמינו... אמרו שהיום רוב הילדים שלומדים בירושלים הם חרדים. לא רק דתיים, אלא חרדים. למעלה מחמשים אחוז חרדים לומדים. משום שהציבור הרחב כבר נקעה נפשו מהכפירה, נמאס לו מהכפירה. לכן מי שלא יודע מה זו תורה לא יודע כלום. "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה" - יושבים ומתענגים, ודאי שזה לא בסדר, אתה יושב ככה ולא עושה כלום, יש לך מקנה ואחיכם במלחמה?! זה נכון. אבל אם אתה יושב ולומד תורה, ולומד מתוך דוחק ומתוך צער, אברכים מקבלים שמונה מאות שקל לחודש, ועדיין יש להם פה לדבר עליהם "סוחטים את המדינה"? איזה סוחטים? תתביישו לכם!

חודשיים מאסר למי שמשקר

טז. "ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבור אל הארץ אשר נתן להם ה'" (שם פסוק ז'). אם ככה אתם מביאים להם סברא כזו [הארץ אשר הכה ה' וגו' הנ"ל] ותשבו כאן, אתם מונעים אותם. מה זה תניאון? רש"י אומר: תניאון. תסיר, תניאון לבם מעבור. "כה עשו אבותיכם - לפני ארבעים שנה - בשלחי אותם מקדש ברנע" (שם פסוק ח') - הניאו את לב בני ישראל, עד שה' חרה אפו "וישב לאמר אם יראו האנשים... והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים" (שם פסוק י'-י"א-י"ד). היום אומרים "משרד החינוך והתרבות", פעם הייתה שוטיה אחת, קראו לה 'שולמית אלונג', היא הייתה שרת החינוך ונעשתה צרת החינוך... כל הזמן עושה צרות⁹. אז אחרי כל כך הצעקות מהיתד הלא נאמן... החליטו להוריד אותה, ובמקום החינוך נתנו לה ארבעה כתרים - תרבות, טכנולוגיה, מדע, אומניות. ראשי תיבות "ותטמא הארץ" (ויקרא י"ח, כ"ה), תי"ו זה תרבות, טי"ת זה טכנולוגיה, מ"ם זה מדע, והאל"ף אומניות. שמע את זה הרב עובדיה (שיחיה) אמר: נעשתה שרת התרבות? נשים לה תרבוש... תי"ו רפויה אצל האשכנזים זה סמ"ך, וסמ"ך ושי"ן דומים, אז תלבש תרבוש... "תרבוש גרוועים ממנה. לא משנה.

צריך לחפש את המקור שלו בתורה, לכן הוא חיפש פסוקים שמתחילים בנו"ן ומסתיימים בנו"ן, ברגע מצא אותם. "נגע צרעת כי תהיה באדם" - לנעמן יש לו נגע צרעת. ומה עושה נעמן הזה? הולך לנביא - "נביא מקרבן מאחריך כמוני אליו תשמעון", הנביא זה אלישע. ומה אומר לו הנביא? "נחנו נעבור חלוצים מעבר לירדן" - תעבור בירדן שבע פעמים ותהיה טהור, וככה היה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ומסתיים בנו"ן? היום מילאו את כל העולם בשם "נח נחמ נחמן" כולם נחמנים... אבל נחמן עצמו מופיע רק בגמרא - רב נחמן בר יצחק [וכי"ב], אבל נעמן זה משונה.

להם תנאי כפול: "אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן... ונכבשה הארץ, ואם לא יעברו חלוצים אתכם, ונאחזו בתוכם בארץ כנען" (שם פסוק כ"ט-ל). מכאן למדו חכמים (קידושין דף ס"א ע"א) כשאדם עושה תנאי צריך לומר תנאי מלא: "אם תעשה ככה תקבל כך, ואם לא תעשה כך לא תקבל כך". כלומר תנאי כפול, ולהתחיל בחיוב לפני השלילה, יש כמה תנאים שנקראים משפטי התנאים "כתנאי בני גד ובני ראובן", וכותבים אותם בראשי תיבות: **בגוב"ר**. מה זה בגוב"ר? **בני גד ובני ראובן**. ויש דעה של רבי חנינא בן גמליאל בקידושין שם שאומר שזה לא ככה, ומה שאמר כאן "ולא יעברו" זה לא בשביל לכפול את התנאי, אלא משה רבנו ריחם עליהם, אם אלה לא יעברו חלוצים לא יתנתקו מארץ

ישראל לגמרי, אלא יקבלו חלק, יקבלו משהו, "ונאחזו בתוכם", יקבלו ככה בתוך שדה אחוזה, לא יתנתקו אותם לגמרי, אלא תנו להם משהו.

פסוקים שמתחילים בנו"ן ומסתיימים בנו"ן

כב. ענו בני גד ובני ראובן: "נחנו נעבור חלוצים לפני ה' בארץ כנען, ואתנו אחוזת נחלתנו מעבר לירדן" (פסוק ל"ב). זה פסוק אחד מאחד עשר פסוקים בכל התנ"ך שמתחיל בנו"ן ומסתיים בנו"ן. וכתבו בשם הרמב"ן שהפסוקים האלה שמתחילים בנו"ן ומסתיימים בנו"ן, יש בהם סגולה נגד עין הרע. יש ספרים שהם מופיעים במוצאי שבת לקרוא אותם, אבל בתורה יש רק שלושה פסוק ראשון: "נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן" (ויקרא י"ג ט'). יש פסוק: "נחנו נעבור חלוצים לפני ה' בארץ כנען". והפסוק השלישי בפרשת שופטים: "גביא מקרבך מאחריך כמוני, יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעון" (דברים י"ח, ט"ו), בשלושתם יש נו"ן בהתחלה ונו"ן בסוף. אמרו שמכאן גילה אלישע הנביא את הסוד הזה. בא אליו נעמן, ואלישע אמר לו: "הלוך ורחצת שבע פעמים בירדן וישוב בשרך לך וטהר" (מלכים ב' ה', י'). מאיפה הוא מצא את זה? אומרים בשם הבעש"ט שאם משהו בא לשאול שאלה, הוא פותח זוהר, פותח תנ"ך, מוצא פסוק מתאים ועונה לו על פי זה. וככה אלישע הנביא עשה, נעמן הזה משונה, השם שלו מתחיל בנו"ן ומסתיים בנו"ן, אין הרבה כאלה¹².

12. היום יש את השם נחמן, פעם לא היה, יש לנו אחד שמתחיל בנו"ן

מפעל זיכוי הרבים

שונה הלכות לשנת תשפ"ו

מעל עשרת אלפים עותקים מחולק חנם בבתי כנסיות ומדרשות

יקירך ממתינים לעילוי נשמה אתה יכול להיות שותף בזכויות, להצלחה ליום הנישואין/ ההולדת, לברכה בימי שמחותך

360 ₪ בלבד ליום

ומאות אלפי אנשים לומדים ביום זה בזכותך ולמענך. ההרשמה בעיצומה. כל הקודם זוכה!

להצטרפות לזיכוי הרבים התקשרו: *9105

ניתן לשלוח הודעה למספר זה | בעמדות נדרים פלוס

ומגדל חננאל עד "יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה

חנוך הילדים קודם לכל

(מתוך הספר "שמחת התורה" חומש במדבר)

ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה לאמור וגו', ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן (במדבר ל"ב, ב-ה').

הפרנסה והמשפחה

בני גד ובני ראובן מעניינים להשאיר מעבר לירדן צמוד לגבול ארץ ישראל, בטענה ששם יש מרעה שמותאים לצאן שלהם. אמר להם משה: "אתם לא מתביישים? אתם רוצים להעניש את העם? ראיתם איך נענשונו בעון המרגלים! נשארו ארבעים שנה במדבר, היינו קרובים לארץ ולא נכנסנו, סבלנו, מתו כל בני הדור בגלל עשיה אנשים! עכשיו אתם שני שבטים וחצי רוצים להשאיר כאן?!" אמרו לו: "אין בעיה, אנחנו לא רוצים להיות כמו המרגלים, אנחנו מוכנים להכנס

ראשונים לארץ ולהלחם בכל כחננו, רק אנחנו מבקשים לפני כן לבנות כאן גדרות לצאן ובתיים לנשים והילדים". שמע משה את ההצעה שלהם ואמר: "בסדר, כך תעשו, תחלצו לפני ה' למלחמה, ואחרי שנכבש את הארץ תשובו למשפחותיכם והייתם נקים מה' ומישראל. לפני כן, 'בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם' (פסוק כ"ד)". נשים לב לתשובתם של בני גד ובני ראובן: "ויאמר בני גד ובני ראובן אל משה לאמר, עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה, טפנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי הגלעד, ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדני דבר" (פסוקים כ"ה-כ"ז). בתחלה בענין בנית הבתים למשפחות, אמרו לשון צווי, ואלו לאחר מכן בענין המלחמה, אמרו "כאשר אדני דבר", ויש לשאול, מדוע שנו בין הדברים?

הילדים לפני הכל

שאלה זו שואל מרן החיד"א ע"ה, והוא משיב עליה בצורה נפלאה מאד על פי דברי המפרשים. בני גד ובני ראובן חשבו ונאדו מאד את ממונם, לכן רצו להשאיר מעבר לירדן. בגלל זה אמרו למשה קדם כל 'גדרת צאן נבנה למקננו פה', ורק לאחר מכן 'וערים לטפנו', קדם דאגו לפרנסה. משה ראה את זה ורצה לכוון אותם לדרך הנכונה, לכן בא ואמר להם: "אין בעיה, יש לכם אשור לגור כאן, אבל הכסף הוא לא המטרה! הוא סף הכל אמצעי להגיע לתכלית האמתית! קדם כל תבנו ערים לטפכם ולנשיכם, תתנו לנשים מקום נוח לגור בו ולהשקיע בחנוך ילדיכם, ורק אחר כך תדאגו לממון ולגדרות לצאן שלכם".

בני גד ובני ראובן קבלו את הדברים. על הדבר שהם הציעו, כלומר שיהיו חלוצים בכבוש הארץ, הם אמרו למשה "כאשר אדני דבר", הם הציעו והוא הסכים, רק שהבינו שזה לא מכבד לומר "כאשר אנחנו אמרנו", לכן אמרו שמשוה דבר כך. אבל בענין קדימת המשפחה לממון, אמרו למשה: "עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה, טפנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי הגלעד", אמרו לשון צווי שידעתם הייתה אחרת והם כעת מבטלים אותה מפני צויו של משה. כמה גדולה וחשובה ההשקעה בחנוך הילדים, כמה צריכים לשמור עליהם מכל משמר. בני גד ובני ראובן מתחלה לא השקילו לשים לב לזה, וזה מוסר גדול לעצמנו. הרבה פעמים אדם נמצא בעבודה, משקיע בפרנסה, מוסיף על עצמו שעות נוספות, מנסה להגדיל עוד ועוד את ההכנסות ואת המשכורות, אבל יוצא שהילדים בבית כמעט ולא רואים את אביהם. צריך לזכר, גם כשאדם עובד לפרנסתו, המטרה איננה לצבור כסף, להזהר לא לשכח את הילדים! הכסף הוא אמצעי בשביל לפרנס את בני משפחתו בכבוד, אבל בני משפחתו הם העקר.

אבא יקר...

היה איש עסקים גדול שהיה תמיד עסוק מאד, היה מגיע לביתו בשעות מאחרות, וגם בזמן שהוא בבית היה מנצל זאת לעסקים ולטלפונים. לא מצא זמן למשפחה שלו. יום אחד נגש אליו בנו באמצע שיחת טלפון ואמר לו: "אבא, אפשר לדבר איתך?". האבא עוצר את השיחה, מסתובב אל הבן לרגע ושואל: "כן מה אתה צריך? דבר ברצינות!". בקש הבן: "רק תגיד לי כמה אתה מרויח לעשר דקות". האבא לא חשב יותר מדי והפתיר: "בערך חמשים שקלים". אמר וחזר לעסקיו.

הלך הבן, ורק את קפת החסכון שלו, הוציא משם חמשים מטבעות של שקל, נגש אל אביו ואמר לו: "הנה אבא, חמשים שקלים, תוכל לדבר איתי עשר דקות?..."

האבא שמע את המלים הללו, ובבת אחת נחת לקרקע המציאות. מיד עמד והבטיח לבן שלו שכל ערב הוא יחזור מהעבודה מקדם, ידבר איתו, יספר לו ספור ויקרא איתו קריאת שמע.

כמה חשוב הזמן שהורה משקיע בילדים שלו. הילדים צריכים לראות את ההורים אתם, לא רק בטלפונים ובעסקים.

שלוש שעות גורליות

מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז (שליט"א) מספר, שכששהו ילדים, אביהם מרן רבי מצליח מאזוז זצ"ל ה' יקום דמו היה לומד אתם אחר שחזרו מהישיבה קרוב לשלוש שעות בכל יום. רק אחר כך היה מתפנה ללמוד ולומד שעות רבות עד השעות הקטנות של הלילה. ישמע חכם ויוסף לקח.

ה' יעזרנו לחנך את ילדינו וצאצאינו בדרך טובה וישרה כדרך רבותינו, אמן כן יהיה רצון.

ליקבי
את גזר הדין!

ימות בספר החיבה כי לאם חנינונים חקולות בוצר
אלא חולדים אל חקירות ולקחיה אל שאלו
לבראלו, חריתה וחלילה
זה פדיון נפש...

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

פדיון נפש כללי

160 ש"ח לשם

52 ש"ח לשם

או בעמדות
נדרים פלוס

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, רז קווי, מעוה 24 שעות)

למסירת
מחות
התקשרו:

כל ספרי מכון ארח צדיקים ניתן להשיג:

באר שבע	בני ברק	ק. גת	אשקלון	ירושלים	נתיבות
0523953805	ישיבת כסא רחמים רח' עוזיאל 25	מחשבה טהורה 0504122763	חנות מוריה 086750841	הספריה הספרדית רחוב דוד 4, 025372265	הרב יהודה חיד 0527679513
				ג. שאול 0548449460	הרב משה כהן 0504104217

הפצה ראשית *9105 שלוחה 6. דרושים עוד נציגים להפצה

אי בתאונה?

ידע תדע

"חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו" (שמואל ב', י"ב), אבל הוא אומר שיתר נכון בקמץ, כי זה סוף משפט, ובפסוק יש המשך שם. לכן זו הקריאה הנכונה, "חזק חזק ונתחזק". (גליון 173 אות ד').

הגאון רבי שר'ה דבליצקי ז"ל נפטר בב' באב, בן תשעים ושלוש. ראיתי בשמו, על מה שהאשכנזים נוהגים לומר בסוף החמש "חזק חזק ונתחזק", שזו טעות, וצריך לומר ונתחזק בקמץ, כי זה סוף משפט. ובכל מקום אומרים ככה, כמו "כי על כל יתגדל" (דניאל י"א ל"ז). אמנם תמיד אמרתי שצריך לומר ונתחזק בפתח, כי כתוב בפסוק

למען תספור

רבנו האר"

ביום חמשה באב פטירת רבנו האר" (כך זכרנו העידו) (כך זכרנו בספר קורא הדורות) שהשנה שנפטר בה הרדב"ז והאר"י היתה שנת של"ב (למנון הוי"ס עולה 1572) הרדב"ז נפטר הראשון במחלת פולרה, והאחרון היה הרב האר"י, והוא נפטר בחדש אב, ונתנו סימן: "בבכרו יסדנה ובצעירו יציב דלתיה" (יהושע ו' כ"ו), ומשמעות דבריו שכשנפטר האר"י נפסקה המגפה. יש כבר האר"י ידוע בצפת ועל ידו הקבר של הבן שלו שלא אליכם נפטר בגיל שש. יש לנו שלושה ארבעה דברים שהאר"י פרש קטעים בגמרא על פי הפשט, זה מה שגשאר לנו, למרות שרבי חיים ויטאל כתב שכל סגיא שהיה האר"י לומד, מפרש אותה בשפה אופנים על דרך הפשט ואפן השביעי על פי הסוד, ויש אפילו עדות שהיה האר"י נותן שיעור במסכת יבמות, והכל היה זורם מפיו כאלו בא ברוח הקדש, מתי יש לו זמן ללמוד יבמות? הרי כל הזמן הוא לומד זהר ומעמיק בו, ומפרש בו פרושים, ולפעמים אומרים לו בחלום הפרוש הזה אמת, ולפעמים אומרים לו הפרוש הזה לא כל כך אמת, לא זו כונת רש"ב. והוא היה גם סוחר, איך יש לו זמן לתת שיעורים ביבמות מסכת קשה ולזרם בה? אבל ככה יש עדות מאנשים שלמדו אתו. (הביא אותם פרופסור דוד תמר, יש לו ספר שהוא מספר על זה (מחקרים בתולדות היהודים עמ' 109)), והבאתי את זה פעם באיזה מקום (עיין במבוא לאר"י נסי עמ"ס יבמות עמ' 7). (אבל יש לנו חדושים קצרים וזפים. כל כך פשוטים, כל כך מתקנים. חדוש אחד בפסוק והבור רק אין בו מים (בראשית ל"ז כ"ד), והגמרא אומרת: מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו (שבת דף כ"ב ע"א), אז הוא שואל מי אמר לחכמים שיש נחשים ועקרבים? אולי יש בו עצים ונאבנים? אולי דבר אחר? נחשים ועקרבים מנוז? אז הוא הסביר בטוב טעם. אמר, כתוב "הבור רק" משמע אין בו כלום, הוא ריק, אחר כך אומר "אין בו מים", משמע שאין מים, אבל יש בו דבר אחר. אם כן משמע שיש בו דבר שלפעמים נראה הבור רק ולפעמים נראה הבור מלא. מה זה יכול להיות? נחשים ועקרבים, כי כשהנחשים והעקרבים נכנסים לאחרים שבבור, הוא ריק, ונחשים יוצאים החוצה, הוא מלא - יש בו משהו, וזה דוקא נחשים ועקרבים. זה מתקם מדבש).

אמר: "עלית למרום שבית שבי" (תהלים ס"ח י"ט) - שבי" ראשי תבות שמעון ברי יוחאי - רש"ב, וגם ראשי תבות יצחק בן שלמה - האר"י, וגם ראשי תבות ישראל בן שרה - הפעל שם טוב, קלם רמזים במלה שבי. ואפשר לומר גם שבי" ראשי תבות שלמה בן יצחק - זה רש"י ע"ה, האם נשפח אותו? עלית למרום שבית שבי" - הבאת לנו את רש"י שהאיר לנו את העינים. (גליון 221 אותיות ז', ט', י', ו"א).

הלכה נאמנה

הלכות תשעה באב

[בן איש חי (ש"א, דברים, הלכה כ"ג):] ובלי תשעה באב ישים אבן תחת הכר שישים ראשו עליו. ואם היה רגיל בשתי קריאות, יקח קריאת אחת. הרמ"א אומר (בדרכי משה סי' תקנ"ד) שיש מקור למנהג לשים אבן תחת הכרית מהפסוק. יעקב אבינו ראה "מלאכי אלקים עלים וירדים בו" (בראשית כ"ח, י"ב) והמדרש אומר (ניקנא רבה פרשה כ"ט אות ב') מי אלה המלאכים האלה? מלאכים של הגלויות. הוא ראה את השור של בבל עולה שבועים מדרגות ויורד. את השור של פרס עולה חמשים ושנים מדרגות ויורד. את השור של יון עולה מאה ושמונים מדרגות ויורד. (מה זה מאה ושמונים מדרגות? מלכי יון שלטו בישראל בזמן בית שני במשך מאה ושמונים שנה). וראה את השור של רומי עולה עולה ועולה. יעקב אבינו אמר, איפה אמתה ממשיך? אמר לו הקדוש ברוך הוא: אל תדאג. אם תגביה פנשר ואם בין פוכבים שים קנה משם אורידך נאם ה' " (עובדיה א', ד') גם הוא ירד! כשנכתב המדרש, רומי היתה כשיא תפארתה, אף אחד לא חלם שאחרי מאה-מאתים שנה רומי תרד כליל. שום דבר לא יצא ממנה! אין בה שום ערך. שום דבר. לא רומי, ולא ותיקן. כלום. לכן אדם ישים את האבן, כמו שיעקב אבינו שם את האבן מראשיתו, וראה את הדבר הזה בחלום.

אנחנו מורידים את המזון על הרצפה, אבל אם אין מקום בבית [לשים מזון על הרצפה], אפשר לישן על המטה. הרב [בן איש חי] לא אומר את זה, אבל לכתחלה עושים כן.

[הלכה כ"ד]: אין שאילת שלום בתשעה באב, והוא הדיו שאסור לשלם מתנות זה לזה רק לעני בתורת צדקה, ומלאכה אסורה בין פליטה בין ביום. אפילו שבהלכה כתוב (סי' תקנ"ד סעיף כ"ב) כל מקום שנהגו לעשות מלאכה עושים, ובתוס' נהגו לעשות, [אבל המנהג היום שאין עושים]. לחלב הפרות, אם יש גוי יחלב על ידי גוי, ואם אין גוי מתר לחלב בעצמו.

בתשעה באב פעם היו מתפללים בלי טלית ותפילין, ככה היה המנהג בתנאים, מניחים אותו רק במנהג. אבל בארץ המנהג על פי המקובלים (אפילו שמרן סי' תקנ"ה ס"א אמר אחרת) שמניחים טלית ותפילין [בשחרית]. אנחנו היינו נוהגים בחוץ לארץ להתפלל בבית [עם טלית ותפילין]. ואבא זצ"ל היה שואל בבית-הכנסת בלי תשעה באב: מתי הקינות? כשפגיעים לקינות כבר היה חולץ טלית ותפילין, והיה מגיע אז. הם מתפללים בלי טלית ותפילין, ואבא היה קם מקדם, ומתפלל בהנצ עם טלית ותפילין. למה במיוחד בהנצ? כי המשנה ברורה כותב (סי' נ"ח בבאור הלכה ד"ה וימנה) שעדיף תפלה בנצ בחד ממשך תפלה בצבור שהיא לא בנצ. אז בין כה אני מתפלל בחד ממשך שבבית הכנסת אין מניחים טלית ותפילין, אז לפחות אעשה את זה בנצ. יסתמך על משנה ברורה והחזון איש, שתפלה בהנצ עדיפה מצבור. (לא היה נצ בצבור, מי עשה נצ? בודדים). לכן המנהג הנכון הוא שמניחים תפילין גם בבית הכנסת. הרב עובדיה הביא כמה מקורות לזה (חזו"ר ד' תעניות עמ' ס"ו). (וזה שלא כהרב משאש זצ"ל שאמר (שר"ת שמש ומגן ח"ב סי' ו') לא מניחים תפילין, מרן כותב לא להניח. ולמעשה מנהג השדמונים קלם היה כן).

[הלכה כ"ה] פרשת גדש וזהו פי יבאד [שאוברים בהנחת תפילין] יש נוהגים לומר בתשעה באב. אנחנו אומרים אותם, בתפלה לא מבלגים שום דבר. יש בעיה בחק לישראל שהוא מלא דברי תורה [ואסור ללמד תורה בתשעה באב] (למעט הדברים האחרים). אז אבא זצ"ל חק לישראל במיוחד לתשעה באב, ואחר כך ראינו שרבי חיים קלאג' תקן עין בספר מועד לכל חי בהשקטות לסי' י' אות צ' סדר נזה. ובסדר הבאנו את הנסח של אבא. יש שם פסוקים מהתנאים לתשעה באב "פי תוליד בנים", "איכה ישבה בדד", "אסור אסופים" עם התרגום. אחר כך הוא הביא משנה מועד קטן ומגמרא מועד קטן, וזה שמדבר על החרבן, ומוסר והלכה בענין תשעה באב. ככה הכל בסדר. (גליון 420 אותיות ו'- י', וגליון 24 אות ל"ו).

אמץ ילד לקבל ילקוט חדש? כמה שמחה

ב- 360 ש"ח אתה מאיר לילד בציוד חדש!

**400 ילדים
ממשפחות נזקקות**
יפתחו את שנת הלימודים הבאה,
בשמחה בהרגשה טובה וברגל ימין,
עם ערכת בית ספר חדשה הכוללת
ילקוט חדש, מחברות וכלי כתיבה.
בזכותך!

תבחר לך ילד או משפחה,
וה' ישמח את שלך!

זוכרים ומאירים

תורמים 2 ערכות ל- 2 ילדים נזקקים, לזכרו ולכבודו של
מון ראש הישיבה זצוק"ל, שבידך באופן אישי במשך
שנים רבות את התורמים לפרויקט גדול זה.

ותזכו להתברך על צינו הקדוש והטהור על ידי תלמידי
חכמים מופלאים, שיעתיירו בעדכם לכשורחות טובות
יתמלאו כל משאלות לבכם לטובה.

במשך שנים לקח מון זצוק"ל את הפרויקט המרגש הזה קרוב לליבו!
וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם!

ניתן לתרום בהעברה בנקאית לפקודת:
תמכין דאורייתא - ידן יעקב (נ"ר)
קוד מוסד - 38365

בנק דיסקונט סניף 139 מס' חשבון 166712355

חייג עכשיו ותרום ערכה:

055-6763536